

Jacek Hadryś

Maryja doskonale zjednoczona z Chrystusem

Salvatoris Mater 5/1, 85-97

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sobór Watykański II w *Konstytucji dogmatycznej o Kościele* zaznaczył, że Maryja z racji Boskiego macierzyństwa została zjednoczona z Chrystusem Odkupicielem, a także stała się pierwowzorem Kościoła w porządku wiary, miłości i doskonałego zjednoczenia z Chrystusem¹. Źródłem Jej zjednoczenia z Chrystusem jest zatem dar Boskiego macierzyństwa, samo natomiast zjednoczenie stanowi pierwowzór dla Kościoła i poszczególnych jego członków. Powyższe stanowi punkt wyjścia dla niniejszych refleksji dotyczących doskonałego zjednoczenia Maryi z Chrystusem. W pierwszej części artykułu zostaną ukazane podstawy owego zjednoczenia, w następnej jego różne przejawy.

1. Boskie macierzyństwo Maryi podstawą Jej zjednoczenia z Chrystusem

Boskie macierzyństwo stanowi ontologiczny fundament zjednoczenia Maryi z Chrystusem. Jest Ona *ściśle zjednoczona nierozzerwalnym węzłem macierzyństwa ze Słowem Wcielonym*². Wiąż Maryi z Jezusem, Matki z Synem, cechuje głęboka zażyłość i niepowtarzalna głębia³. Wynika ona w pierwszym rzędzie z funkcji biologicznej oraz wychowawczej macierzyństwa Maryi.

Ks. Jacek Hadryś

Maryja doskonale zjednoczona z Chrystusem

SALVATORIS MATER
5(2003) nr 1, 85-97

1.1. Aspekt biologiczny

Patrząc od strony biologicznej na macierzyństwo Maryi można stwierdzić, że przez nie stała się Ona pierwszym człowiekiem w pełni zjednoczonym z Jezusem: przez 9 miesięcy była w pełni dla Niego, a On dla Niej. W zwiastowaniu Syn Boży wszedł z Nią w bardzo

¹ Por. LG 63.

² JAN PAWEŁ II, *Wielka Tajemnica Maryjna* (8.12.1983), w: *Anioł Pański z papieżem Janem Pawłem II*, t. II, Watykan 1986, 264; por. TENZE, *Wstawienictwo Maryi a jedność chrześcijan. Homilia wygłoszona w Efezie* (30.11.1979), w: *Nauczanie papieskie*, t. II/ 2, Poznań 1992, 620-621.

³ TENZE, *Maryja w życiu ukrytym Jezusa* (29.01.1997), „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.), 18(1997) nr 3, 35.

bliski i intymny związek, całym swym człowieczeństwem niejako uzależnił się od Niej⁴. Można wręcz powiedzieć, że Maryja przekazała Jezusowi cechy fizyczne i psychiczne, a także cechy charakteru, na przykład gotowość służenia⁵. To niejako dzięki Niej Chrystus mógł działać i głosić słowo Boże, gdyż od Niej otrzymał człowieczeństwo⁶. „Dostarczając” Jezusowi Jego Ciało i Krew, ofiarowała Mu dar, niezbędny do złożenia ofiary⁷. Można powiedzieć, że Maryja zgodziła się niejako na to, aby w Niej zaistniało Boże Ciało. Kardynał Wyszyński modlił się słowami: *Ty pierwsza świętowałaś i czciłaś Boże Ciało, w Tobie jest zaczątek Bożego Ciała, Ciała Eucharystycznego*⁸. Zjednoczenie Maryi z Chrystusem sprawiło, że *Maryja ma wspólnie z Ojcem jednego Syna. Jezus – to jest Ich Syn: Syn Boży i Syn Maryi*⁹. Poniekąd można stwierdzić, powtarzając za Prymasem Wyszyńskim, że *Maryja [...] jest spokrewniona z Przenajświętszą Trójcą*¹⁰. Według tego ujęcia *Maryja została dokooptowana do najbliższego towarzystwa Trójcy Świętej*¹¹. Zawsze należy pamiętać, że *Maryja jest Tą, która cała należy do Chrystusa. Jest od Niego, dla Niego i z Nim*¹². Jednocześnie Chrystus, jak Syn do Matki, należy do Niej¹³.

⁴ Por. S. WYSZYŃSKI, „*Błogosławiona, iżżeś uwierzyła...*”, Do Prymasowskiego Instytutu (Warszawa 25.03.1963), 7, nr 261; Wszystkie wypowiedzi ks. Prymasa Wyszyńskiego przytaczane w tym artykule pochodzą z maszynopisów przechowywanych w Archiwum Instytutu Świeckiego Pomocnic Maryi Jasnogórskiej Matki Kościoła w Choszczówce (Warszawa) – podawany w przypisach numer oznacza ich miejsce w Archiwum.

⁵ Por. TENZE, *Własne zadanie Maryi i każdej kobiety wyznaczone im przez Boga*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Warszawa 9.08.1967), 5 nr 476; por. TENZE, *Homilia o nawiedzeniu Elżbiety przez Maryję* (Bachledówka 2.07.1971), 2, nr 861.

⁶ Por. TENZE, *Homilia mszalna* (Bachledówka, 10.07.1971), 2, nr 874.

⁷ Por. TENZE, *Matka Zbawiciela*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Laski, 30.07.1958), 1-6, nr 62; *Adoracja przed Najświętszym Sakramentem*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 2.04.1969), 2-3, nr 594.

⁸ TENZE, *Apel Jasnogórski*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 12.06.1968), 1, nr 527; por. *Podczas Komunii świętej wielkoczwartkowej*. Zakończenie dnia skupienia Instytutu (Warszawa, 11.04.1974), 1-2, nr 1405.

⁹ TENZE, „*Tak Bóg umiłował świat!...*” (Warszawa, 24.12.1964), 5, nr 319a; por. *Dziękujemy za Maryję*. Sobotnie rozważanie na wspólnych wakacjach Instytutu (Stryszawa, 29.07.1961), 1-5, nr 187.

¹⁰ TENZE, *Najbliższa po Trójcy Świętej – Matka!* Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Laski, 12.08.1959), 2, nr 107.

¹¹ TENZE, *Królowa porządku, laski i miłości*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego w uroczystość Maryi, Królowej Wszechświata (Warszawa, 31.05.1961), 6, nr 179.

¹² TENZE, *Najgłębiej wszczepił się Chrystus w Maryję*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 7.09.1971), 9, nr 930.

¹³ JAN PAWEŁ II, *Źródło nadziei na życie wieczne. Homilia na uroczystość Wniebowzięcia* (15 VIII 1980), w: *Nauczanie papieskie*, t. III/2, Poznań-Warszawa 1986, 220.

1.2. Funkcja wychowawcza

Maryja była Matką nie tylko w sposób biologiczny, ale również poprzez troskę o wychowanie Dziecka i wyżywienie Go. Owo wynikające z wychowawczej funkcji macierzyństwa towarzyszenie Chrystusowi w Jego ludzkim wzrastaniu i przygotowywanie Go do pełnienia zbawczej misji było wyrazem Jej zjednoczenia z Nim. Syn Boży, stając się człowiekiem, przez pierwsze etapy swojego ziemskiego życia zależał z woli Ojca od Maryi¹⁴. Ona wprowadziła Go w zwykły, ziemski porządek¹⁵. To Bóg Ojciec oddał swojego Syna Jej i przynajmniej 30 lat Jego życia upłynęło Mu w zależności od Niej¹⁶. Syn Boży został najpierw dany Maryi, a dopiero później, przez Nią, całej ludzkości¹⁷. Przez trzydzieści lat Ona radowała się stałą obecnością Syna, mając Go pod swoją opieką i obserwując, jak się uczył, dorastał, pomagał w utrzymaniu domu¹⁸. Maryja razem z Józefem wprowadzała Jezusa w przepisy i obrzędy prawa, uczyła modlitwy, zapoznawała z historią zbawienia¹⁹. Jako Matka wychowująca Syna uczyła Go bycia łagodnym, wrażliwym, kształtowała Jego temperament, psychikę, pomagała rozwijać inteligencję, troszczyła się o Jego ludzką formację w całej jej rozciągłości²⁰. Oddziaływała na Syna poprzez przykład swojego życia i doskonałej miłości²¹. Relację Maryi z Synem można określić jako macierzyństwo osobowościowe, poprzez które przygotowywała Go od strony ludzkiej do pełnienia misji zbawczej²².

¹⁴ Por. S. WYSZYŃSKI, *Królowa porządku, łaski i miłości*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego w uroczystość Maryi, Królowej Wszechświata (Warszawa, 31.05.1961), 5, nr 179.

¹⁵ Por. TENZE, *Kobiece oddziaływanie Maryi na Jej Boskiego Syna*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 8.09.1971), 6, nr 937a.

¹⁶ Por. TENZE, *Czy Kościół jest przeciwny awansowi kobiety?* Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 4.08.1964), 6-7, nr 322.

¹⁷ Por. TENZE, *Miłość Bożego Narodzenia*. Do Prymasowskiego Instytutu w dniu wigilijnym (Warszawa, 23.12.1962), 2-3, nr 256.

¹⁸ TENZE, *Matka Zbawiciela*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Laski, 30.07.1958), 3, nr 62.

¹⁹ Por. W. SIWAK, *Maryja jako „Córa Boga Ojca, Matka Syna Bożego i Oblubienica Ducha Świętego” według Jana Pawła II*, w: *Trójca Święta a Maryja. Materiały z sympozjum mariologicznego zorganizowanego przez Polskie Towarzystwo mariologiczne Częstochowa, 6-8 września 1999 roku*, red. T. SIUDY, K. PEK, Częstochowa 2000, 109.

²⁰ JAN PAWEŁ II, *Serce Jezusa, w łonie Matki-Dziewicy przez Ducha Świętego utworzone* (2.07.1989), w: *Anioł Pański z papieżem Janem Pawłem II*, t. IV, Watykan 1992, 90-91.

²¹ Por. W. SIWAK, *Maryja jako...*, 109.

²² Por. CZ. BARTNIK, *Maryja jako żywa pamięć Kościoła. Z mariologii Jana Pawła II*, w: *„Zeby nie ustala wiara”*. Katolicki Uniwersytet Lubelski przed wizytą Ojca świętego Jana Pawła II, Lublin 1989, 114.

1.3. Wymiar nadprzyrodzony

Jednakże owo macierzyństwo Maryi realizowało się nie tylko na płaszczyźnie biologicznej czy wychowawczej. Jej zjednoczenie z Jezusem wynikające z faktu macierzyństwa przewyższało zdecydowanie normalną więź istniejącą między matką a dzieckiem. Stało się tak ze względu na nadprzyrodzony wymiar Jej macierzyństwa oraz wyjątkowe podjęcie się przez Nią i Jej Syna wypełniania woli Bożej²³. W sposób darmowy została Maryja napełniona bardziej i wznioślej od innych ludzi wszelkim duchowym błogosławieństwem w Chrystusie, wprowadzona w głęboką relację z Nim²⁴. Sama przy zwiastowaniu okazała pełne posłuszeństwo wiary, całkowitą uległość rozumu i woli wobec objawiającego się Jej Boga. Weszła w ten sposób w wyjątkową więź z Nim. Była Tą, która w pierw uwierzyła, a dopiero później została Matką. Pierwsze było poczęcie Chrystusa w akcie teologicznym, wynikające z Jej wiary i świętości, a dopiero następne w wymiarze fizycznym²⁵. Głębokie zjednoczenie Maryi z Chrystusem dokonało się już przy Jej *fiat* wypowiedzianym podczas zwiastowania²⁶. Od tej chwili Maryja znalazła się w bardzo ścisłej, osobowej relacji do Syna Bożego²⁷, była całkowicie ukierunkowana na Odkupiciela. Żyła tylko dla Niego. Całe Jej życie stało się chrystocentryczne. Jej wielkość tym się właśnie mierzy²⁸: *Żadne stworzenie nie było bliższe Chrystusowi, bardziej Jego i tak zjednoczone z Nim jak Maryja*²⁹. W Niej nabrały pełnego znaczenia słowa św. Pawła: *Dla mnie bowiem żyć – to Chrystus* (Flp 1, 21). Jej Boskie macierzyństwo nie było przypadkowe, ale stanowiło podstawę całego Jej życia. Istotą Jej życia było zrodzenie Syna i istnienie dla Niego. Bliskość Maryi i Jezusa miała wyjątkowy charakter, była czymś bardzo intymnym i doskonałym³⁰.

²³ Por. JAN PAWEŁ II, *Maryja w życiu ukrytym Jezusa...*, 35.

²⁴ Por. T. SIUDY, *Maryja jako arcydzieło i współpracownica Trójjedynego Boga według Jana Pawła II*, w: *Trójca Święta a Maryja...*, 89-96.

²⁵ Por. R. ROGOWSKI, *Trynitarny charakter duchowości maryjnej*, w: TAMŻE, 37.

²⁶ Por. JAN PAWEŁ II, *Mulieris dignitatem*, nr 4.

²⁷ Por. A.J. NOWAK, *Maryja w relacji do Trójcy Przenajświętszej*, w: *Signum Magnum – duchowość maryjna* („Homo medians, XVIII), Lublin 2002, 95.

²⁸ Por. S. WYSZYŃSKI, *Zwiastowanie*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 25.03.1981), 6, nr 2852.

²⁹ Por. TENŻE, *Najgłębiej wszczepił się Chrystus w Maryję*. Rekolacje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 7.09.1971), 10-11, nr 930.

³⁰ Por. L.-J. SUENENS, *Kim jest Ona? Synteza mariologii*, Warszawa 1988, 55.

2. Różnorodne przejawy zjednoczenia Maryi z Chrystusem

Boskie macierzyństwo Maryi stanowi podstawę Jej zjednoczenia z Chrystusem, jednakże na owo zjednoczenie można popatrzeć z różnej perspektywy, poprzez różne jego przejawy. W niniejszych rozważaniach uczyniono to odwołując się do różnych ujęć chrześcijańskiej świętości (doskonałości), która bywa określana nie tylko jako zjednoczenie z Bogiem w miłości, ale także jako naśladowanie Chrystusa, praktyka cnót, czy wprost jako świętość i doskonałość.

2.1. Zjednoczenie w miłości

Zasadą życia duchowego człowieka jest udział w życiu samego Boga. Rozwój duchowy zmierza ku zjednoczeniu z Bogiem w miłości. Owo zjednoczenie dokonuje się w Chrystusie. Najpełniejsze zjednoczenie z Chrystusem poprzez miłość zaistniało w życiu Maryi. Bóg, umiłowałszy świat, dał mu swojego Syna. Maryja była pierwszą, która Go otrzymała. Bóg niejako *zamknął w Jej istności i w Jej osobowości całą swoją wielką Miłość*³¹. Maryja sama najpierw ogromnie umiłowała, a później poczęła: *Naprzód ogromnie umiłowała, a dopiero potem otworzyła się dla Niego. Miłość osobowa Maryi góruje nad wszystkim innym*³². Maryja najbardziej spośród wszystkich ludzi ukochała Chrystusa: nikt nie miał tyle miłości do Chrystusa, co Jego Matka. Była zjednoczona z Nim w miłości. Miłość jest nie tylko uczuciem, ale przede wszystkim wolą i działaniem. Oznacza przemienianie w czyny tego, co istnieje w głębi serca³³. Miłość Maryi ku Chrystusowi objawiała się bardzo konkretnie: w pełnym ukierunkowaniu ku Niemu i Jego misji połączonym z doskonałym wypełnianiem woli Bożej oraz całkowitym posłuszeństwem wiary. Warto przyrzeć się poszczególnym przejawom zjednoczenia Maryi z Chrystusem w miłości, aby lepiej zrozumieć specyfikę tegoż zjednoczenia i jego wyjątkowy oraz wzorcowy charakter.

Maryja, jak to już zostało powyżej zaznaczone, od chwili zwiastowania była w pełni ukierunkowana ku Chrystusowi. Całe Jej życie

³¹ S. WYSZYŃSKI, *Miłość Bożego Narodzenia*. Do Prymasowskiego Instytutu w dniu wigilijnym (Warszawa, 23.12.1962), 2, nr 256.

³² TENZE, *Serce miłością zranione*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 12.06.1969), 12, nr 604a.

³³ Por. L.-J. SUENENS, *Kim jest Ona?...*, 18.

zostało podporządkowane Jemu i Jego misji. Nie żyła dla siebie, ale dla Niego. Jeśli doskonałość chrześcijańskiego życia i oddanie siebie Bogu oznaczają pełne zjednoczenie z Nim, to, za św. Janem od Krzyża należy stwierdzić, że chodzi w takim zjednoczeniu o całkowitą zgodność własnej woli z wolą Bożą: *Gdy więc dusza odrzuci to wszystko, co się sprzeciwia woli Bożej i nie jest z nią zgodne, wówczas będzie przemieniona w Boga przez miłość*³⁴. Nie trzeba nikogo przekonywać, że świętość Maryi wyrażała się m.in. w Jej pełnym poddaniu się woli Bożej, co najdobitniej wyrażają słowa: *Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego* (Łk 1, 38). Gdy poznała plany Boże, wszystko poświęciła i ofiarowała się do Bożej dyspozycji³⁵. W tym kontekście wypełnianie woli Bożej oznaczało dla Niej rezygnację z własnych planów i zamierzeń, jednakże o świętości nie świadczą pojedyncze czyny człowieka pozostające w zgodności z wolą Bożą, ale całe jego usposobienie owocujące wiernością w codzienności³⁶. Od zwiastowania Maryja była cała, jak stwierdziła bł. Elżbieta, poddana twórczemu działaniu Boga³⁷. Pragnęła tego, czego chce Bóg, a takie pragnienie, zdaniem św. Teresy z Awili, jest podstawowym prawem nadprzyrodzonej przyjaźni z Chrystusem³⁸. Na opisywane usposobienie wskazują Jej słowa wypowiedziane w Kanie Galilejskiej: *Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie* (J 2, 5).

Szczególnym wyrazem doskonałego zjednoczenia Maryi z Chrystusem jest Jej pełne posłuszeństwo w wierze. Bóg kształtował Jej wiarę, poddając Ją najrozmaitszym próbom. Z pewnością inaczej sobie wyobrażała swoje życie, niż ono potoczyło się w rzeczywistości. *Tak* wypowiedzianemu podczas zwiastowania pozostała wierną na zawsze, powtarzając je w najrozmaitszych sytuacjach. Przeżywała różnorodne życiowe „huragany”, poprzez które Bóg kształtował Jej wiarę³⁹. Już po pierwszym *tak* okazało się, że o poczęciu Syna Bożego nic nie wiedział Józef. Była to pierwsza, jakże trudna próba wiary dla Niej, a także dla Józefa, o czym świadczy jego wewnętrzne zmaganie się zakończone Bożą interwencją (por. Mt 1, 19-25). Można przypuszczać, że był to dla Niej okres pełen trudu i ciemności. Narodzenie Syna w Betlejem w sytuacji towarzyszącej spisowi ludno-

³⁴ ŚW. JAN OD KRZYŻA, *Droga na Górę Karmel*, II, 5, 3.

³⁵ Por. S. WYSZYŃSKI, *Podczas Mszy świętej*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 21.08.1975), 3, nr 1610.

³⁶ Por. TAMŻE, 5, 4.

³⁷ Por. J.I. ADAMSKA, *Ikona Trójcy Świętej. Rzecz o trynitarnej duchowości w komunii z Maryją*, Poznań 2002, 145.

³⁸ Por. TERESA Z AWILI, D 28, 12.

³⁹ Por. T. DAJCZER, *Rozważania o wierze*, Częstochowa 1998, 120-128.

ści, rzeź niemowląt, pospieszna ucieczka do Egiptu, pełne bólu i niepokoju poszukiwanie dwunastoletniego Dziecka, przyglądanie się narastającej wokół Chrystusa fali nienawiści - to kolejne sytuacje, które stanowiły ogromne Boże wezwania do wzrastania w wierze. W tym wszystkim okazywała pełne posłuszeństwo wiary, a trudne sprawy rozważała w swoim sercu (por. np. Łk 2, 51). Kardynał Wyszyński z zachwytem wypowiadał się na temat Jej wiary, wyprowadzał nawet daleko idące przypuszczenia: *Maryja wierzyła podczas zwiastowania, wierzyła i później, wierzyła nieustępliwie, wierzyła w Kanie [...], wierzyła do końca, wierzyła na Kalwarii, wierzyła czekając na zmartwychwstanie, wiarą swoją tak zdobywała sobie Chrystusa, że On Jej też zawierzył, uwierzył. Nie tylko dlatego, że Ją wybrał Ojciec dla Niego, ale dlatego, że w kontaktach praktycznych widział Jej wierność. I może w wyniku tej wierności Maryi oddał Jej to, co zostawiał na tej ziemi najdroższego – zostawiał zbawionych ludzi, zostawiał Kościół, uczniów, Lud Boży. „Oto Matka twoja”. był akt zawierzenia Jezusa dla swej Matki i to zawierzenia w wymiarze eschatologicznym, aż do skończenia świata, bo Maryja będzie Matką na tej ziemi aż do skończenia świata*⁴⁰. W tym kontekście należy stwierdzić, że w Maryi znalazło doskonałe urzeczywistnienie okazywanie Bogu *posłuszeństwa wiary*, poprzez które człowiek z *wolnej woli cały powierza siebie Bogu*⁴¹. Takie pełne powierzenie siebie Bogu oznacza zjednoczenie z Nim. Jak zauważył Jan Paweł II, *przez tę wiarę Maryja jest doskonale zjednoczona z Chrystusem w Jego wyniszczeniu*⁴².

2.2. Naśladowanie Chrystusa i praktyka cnót

Podłoże dla wszelkich ujęć chrześcijańskiej świętości stanowi spojrzenie na doskonałość chrześcijańską jako na naśladowanie Chrystusa, które samo przez się świadczy o zjednoczeniu danego człowieka z Nim. Opiera się na mocnych przesłankach biblijnych⁴³ i stanowi odpowiedź na darmowe uczestniczenie w tajemnicy Chrystusa⁴⁴. W tym kontekście należy stwierdzić, że nikt tak jak Maryja nie został przez Boga zaproszony do udziału w misterium Chrystusa i nikt też tak jak Ona nie

⁴⁰ S. WYSZYŃSKI, *Zapущcie korzenie w Chrystusa*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 7.09.1971), 2-3, nr 929.

⁴¹ KO 5; por. RM 13-19.

⁴² RM 18.

⁴³ Np. J 13, 15; 1 J 3, 16; 1 Kor 11, 1; 1 P 2, 21.

⁴⁴ Por. J. GOGOLA, *Teologia komunii z Bogiem*, Kraków 2001, 105.

odpowiedział w takim stopniu na owo zaproszenie. Maryja jest związana z Chrystusem i Jego dziełem. Jest Tą, która *cała należy do Chrystusa: Jest od Niego, dla Niego i z Nim. [...] Ten stosunek tłumaczy wszystkie Jej przywileje, całą Jej wielkość, wszystkie tytuły jakie posiada, dla naszej czci bez granic, dla naszej miłości, dla naszego zaufania*⁴⁵. O Jej obecności w tajemnicy Chrystusa świadczą m.in.: zwiastowanie, nawiedzenie Elżbiety, Symeon i Anna, Kana Galilejska, Kalwaria, zesłanie Ducha Świętego⁴⁶. Maryja została wpisana w historię zbawienia w taki sposób, że *nie możemy sobie wyrobić pojęcia o Chrystusie bez odniesienia się do najwyższych prawd ewangelicznych o Jego Wcieleniu i Odkupieniu, podobnie nie możemy abstrahować od obecności i funkcji, do jakiej w rzeczywistości tych faktów ewangelicznych powołana została Maryja*⁴⁷. Według kardynała Wyszyńskiego, cały sens chrystologii tłumaczy się przez mariologię: *Nie może być ktoś chrystocentryczny, jeżeli nie będzie [...] mariocentryczny*⁴⁸. Owo związanie Maryi z Chrystusem i Jego misją naznaczone jest pełnym Jej byciem dla Niego i Jego sprawy oraz naśladowaniem wyrażającym się przede wszystkim w dziewiczej konsekracji i duchowym macierzyństwie⁴⁹. Maryja w sposób doskonały realizowała swoje powołanie, będąc pierwszą i doskonałą uczennicą Pana. Była w pełni zjednoczona z posłannictwem swojego Syna⁵⁰. Można powiedzieć, że sama w sobie stała się punktem odniesienia dla naśladowania Chrystusa: *Całe nasze życie chrześcijańskie ma iść po linii naśladowania Chrystusa i Jego Matki oraz Jej cnót*⁵¹. Zdaniem kardynała Wyszyńskiego, *pełne naśladowanie chrześcijańskie - to jest naśladowanie nie tylko Chrystusa, ale i Jego Matki*⁵². Za kardynałem Wyszyńskim można powiedzieć, że Maryja jest wzorem podda-

⁴⁵ S. WYSZYŃSKI, *Najgłębiej wszczepił się Chrystus w Maryję*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 7.09.1971), 9-10, nr 930.

⁴⁶ Por. TENŻE, *O Maryi Matce Kościoła na tle rozdziału VIII Konstytucji dogmatycznej*. Uroczystość Zwiastowania w Instytucie Prymasowskim (Warszawa, 25.03.1966), 3-5, nr 396; *Święto Matki Kościoła*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 7.06.1976), 4-5, nr 1820.

⁴⁷ TENŻE, *Najgłębiej wszczepił się Chrystus w Maryję*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 7.09.1971), 10, nr 930.

⁴⁸ TENŻE, *Homilia o Zwiastowaniu*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 25.03.1972), 5, nr 1001.

⁴⁹ Por. RM 43.

⁵⁰ Por. S. WYSZYŃSKI, „*Mater unitatis*”. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 2.03.1965), 1-9, nr 346.

⁵¹ TENŻE, *Problem kobiety w Kościele posoborowym*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 8.08.1967), 3, nr 468; por. J. GOGOLA, *Teologia komunii...*, 72.

⁵² S. WYSZYŃSKI, *Rozdział VIII - Maryja obecna i działająca w Kościele*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 17.08.1965), 13, nr 366.

nia się człowieka działaniu trynitarnemu⁵³; wzorem wiary⁵⁴; wzorem rozważania trudnych, Bożych spraw⁵⁵; wzorem miłości, odnoszenia się do ludzi i ich rozumienia⁵⁶; wzorem pełnej uległości wobec woli Bożej⁵⁷; wzorem modlitwy⁵⁸; wzorem dyspozycyjności wobec Boga, szczególnym wzorem „wyjścia z siebie” w celu poświęcenia się dziełu Chrystusa: *Pragniemy Cię naśladować w Twojej wierności Chrystusowi, w Twej wiernej czujności przy Nim, w Twym męstwie, przez które nie opuściłaś Go nigdy, nawet na Kalwarii*⁵⁹. Można całą istotę chrześcijaństwa sprowadzić do dwóch aktów: przyjęcia Słowa i ofiarowania siebie⁶⁰. Maryja jest doskonałym wzorem przyjęcia Słowa, które w Niej stało się Ciałem, a także ofiary⁶¹. Ponadto Maryja jest wzorem wierności⁶²; wzorem pokory⁶³; wzorem zachowania godności w cierpieniu⁶⁴; wytrwałości w osamotnieniu⁶⁵ i wzorem radości⁶⁶. Jest jednocześnie wzorem cnót apostoelskich⁶⁷: *Przykład Matki Najświętszej, która miała swój program życia, a poddała się programowi Stwórcy, może być i dla nas przykładem postępowania*⁶⁸.

⁵³ Por. TENŹE, *Apel Jasnogórski*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 14.11.1976), 2, nr 1982; *Mysł przewodnia dnia*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Laski, 29.07.1958), 1, nr 53.

⁵⁴ Por. TENŹE, „*Błogosławiona, iżeś uwierzyła*”..., 1-2, nr 261.

⁵⁵ Por. TENŹE, *Homilia podczas Mszy świętej porannej* (Warszawa, 25.12.1972), 5-6, nr 1149.

⁵⁶ Por. TENŹE, *Apel Jasnogórski* (Choszczówka, 7.01.1978), 2, nr 2255.

⁵⁷ Por. TENŹE, *Miłość przekreślająca siebie. Maryja wzorem oddawania się innym*. Do Instytutu Prymasowskiego, w dniu Zwiastowania (Warszawa, 25.03.1960), 9, nr 126.

⁵⁸ Por. TENŹE, *Z obrazem Maryi Jasnogórskiej Dziewicy Wspomożycielki, udajemy się do Ojca świętego*. Przed wyjazdem na synod nadzwyczajny (Warszawa, 7.10.1969), 3, nr 659.

⁵⁹ TENŹE, *Apel Jasnogórski* (Bachledówka, 17.07.1970), 1, nr 724.

⁶⁰ Por. TENŹE, *Oddanie - istotą chrześcijaństwa*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 25.03.1965), 1, nr 352.

⁶¹ Por. TAMŹE, 5; *Dziękczynienie po Komunii świętej*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 6.12.1966), 1-2, nr 421.

⁶² Por. TAMŹE; *Panna wierna*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Laski, 31.07.1958), 6, 9-11, nr 65.

⁶³ Por. TENŹE, *Apel Jasnogórski* (Fiszor, 25.07.1978), 1, nr 2383.

⁶⁴ Por. TENŹE, „*Virgo Urbanissima!*”. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 23.05.1977), 1-13, nr 2115.

⁶⁵ TENŹE, *Zwiastowanie*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 25.03.1981), 5, nr 2852.

⁶⁶ Por. TENŹE, *Radość w sercu świętych*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 22.08.1975), 3-8, nr 1618.

⁶⁷ Por. TENŹE, *Nasz cel - miłość Kościoła i służba Kościołowi*. Rekolekcje Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 21.08.1968), 7-8, nr 560; por. *Autokatecheza*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 27.02.1974), 1-16, nr 1376.

⁶⁸ TENŹE, *Słowo przed Mszą świętą* (Choszczówka, 18.12.1976), 1-2, nr 2007.

Zjednoczenie z Chrystusem można rozpatrywać także jako świętość polegającą na praktyce cnót. W takim ujęciu chodzi o życie w wierze, nadziei i miłości przejawiające się w moralnej prawości, czyli w konkretnych czynach i postawach⁶⁹. Jak zauważył kardynał Wyszyński, Maryja z macierzyńską delikatnością, wrażliwością i czujnością odnosiła się do Jezusa ukrytego pod Jej sercem⁷⁰. Była bardzo wrażliwa i otwarta na potrzeby innych. W Kanie Galilejskiej sama dostrzegła, że nie mają wina, ujawniając swoją aktywność i gotowość do udzielania pomocy oraz wrażliwość na wszystkie ludzkie braki⁷¹. Nawiedzając Elżbietę, pokazała, jak służyć sobie wzajemnie, jak świadczyć sobie pomoc, jak ją nieść, jak przewidywać nawet wtedy, gdy nikt nie prosi, że komuś pomoc może być potrzebna⁷². Poszła do Elżbiety z pośpiechem, gdyż przynaglała Ją miłość do człowieka: *Już w Ain-Karim ujawnia się to, co jest istotne dla chrześcijaństwa: miłość Boga i miłość bliźnich w sposób czynny*⁷³. Sobór Watykański II wskazał na Maryję jako na prawzór Kościoła. Najgłębsze zjednoczenie człowieka z Bogiem dokonało się w Niej: stała się Ona prawzorem dla Kościoła przez wiarę, posłuszeństwo, służbę, wewnętrzne zjednoczenie z Chrystusem⁷⁴. Kościół naśladuje cnoty Maryi, naśladuje Jej wierność⁷⁵. Chodzi nie tylko o Jej odniesienie do bliźnich, ale także o całościową postawę. Bóg dał Ją jako wzór i zostawił w Kościele, *abyśmy wspinali się ku tym wyżynom, naśladując wiarę, miłość, posłuszeństwo, służbę, wewnętrzne zjednoczenie*⁷⁶.

2.3. Doskonałość i świętość

Na zjednoczenie z Bogiem w Chrystusie, które stanowi samo w sobie cel istnienia człowieka, warto również popatrzeć od strony doskonałości chrześcijańskiej. O tyle jest coś doskonałe, o ile posiada pełnię bytu wymaganą przez jego naturę⁷⁷. W tym kontekście

⁶⁹ Por. J. GOGOLA, *Teologia komunii...*, 104.

⁷⁰ Por. S. WYSZYŃSKI, „*In annuntiatione Domini...*” (Warszawa, 25.03.1976), 4, nr 1790.

⁷¹ Por. TENŻE, *Podczas Mszy świętej* (Choszczówka, 12.01.1973), 3, nr 1171.

⁷² Por. TENŻE, *Podczas Mszy świętej* (Bachledówka, 2.07.1973), 1, nr 1250.

⁷³ TENŻE, *Rozmyślanie różańcowe* (Choszczówka, 26.10.1972), 2, nr 1122.

⁷⁴ Por. TENŻE, *Rozważanie po Gorzkich Żalach*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 25.03.1975), 4, nr 1567.

⁷⁵ Por. TENŻE, *Rozdział VIII – Maryja obecna i działająca w Kościele...*, 13-14, nr 366.

⁷⁶ TENŻE, *Rozważanie po Gorzkich Żalach...*, 4, nr 1567; por. *Podczas Mszy świętej*. Dzień skupienia Instytutu Prymasowskiego (Warszawa, 26.03.1975), 2, nr 1568.

⁷⁷ Por. J. GOGOLA, *Teologia komunii...*, 104.

można za Soborem Watykańskim II stwierdzić, że Maryja osiągnęła tę pełnię, do której Bóg powołuje każdego człowieka. Dla Kościoła jest wzorem. Swoim życiem ukazuje, jaki on ma być. Sobór Watykański II wprost nazwał Ją *prototypem Kościoła*⁷⁸. To wszystko, *co w planach Bożych miało się dokonać, zostało ukazane w Bogurodzicy. Kościół zawsze się rozwija według tego Wzoru*⁷⁹. Maryja jest przerwodem dla każdej osoby. O Niej można mówić jako o wzorcu indywidualnym do naśladowania dla każdego członka Kościoła⁸⁰.

Zjednoczenie z Bogiem oznacza świętość. Na świętość można spojrzeć od strony negatywnej oraz pozytywnej. Świętość negatywna oznacza wolność od jakiegokolwiek grzechu. U Maryi wystąpiła ona w stopniu doskonałym i nie była podyktowana determinizmem woli, gdyż wypływała z Jej współpracy z Bożą łaską. Natomiast świętość pozytywna może być ontyczna oraz teologalno-moralna⁸¹. W osobie Maryi świętość ontyczna jest doskonała i związana z przywilejem niepokalanego poczęcia. Wskazują na nią najpełniej słowa wypowiedziane przez archanioła Gabriela podczas zwiastowania: *laski pełna*. Chociaż, jak zauważył Jan Paweł II, bezpośrednio odnoszą się one do wybrania Maryi na Matkę Syna Bożego, to jednocześnie wskazują na Jej pełne, nadprzyrodzone obdarowanie⁸². Świętość teologalno-moralna Maryi, w świetle przeprowadzonych rozważań, jest oczywista. Zarówno patrząc od strony teologalnej, czyli osobistej więzi z Chrystusem, jak i z perspektywy moralnej, czyli rozwoju cnót i wolności od grzechu, u Maryi świętość osiąga swoją pełnię i doskonałość. Wskazują na nią m.in. Jej słowa wypowiedziane podczas zwiastowania: *Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego* (Łk 1, 38).

3. Podsumowanie

Na doskonale zjednoczenie Maryi z Chrystusem można popatrzeć z różnych stron, na przykład dogmatycznej, życia duchowego

⁷⁸ Por. S. WYSZYŃSKI, *Apel Jasnogórski* (Choszczówka, 19.09.1976), 1, nr 1971.

⁷⁹ Por. TENZE, *Droga błogosławieństw w ramionach Matki Kościoła i Kościoła Matki*. W Uroczystość Wszystkich Świętych, w 26-lecie skrzyżowania dróg (Warszawa, 1.11.1968), 1, nr 579a.

⁸⁰ Por. TENZE, *Osoba ludzka i jej wartość jakościowa*. Rekolacje Instytutu Prymasowskiego (Choszczówka, 22.08.1974), 3, nr 1483.

⁸¹ Por. S. STASIA, R. ZAWIŁA, A. MAŁACHOWSKI, *ABC teologii dogmatycznej*, Wrocław 1999, 235-237.

⁸² Por. RM 9.

czy pastoralnej. W niniejszym artykule, ze względu na jego charakter i objętość, uczyniono to jedynie z perspektywy teologii duchowości, odwołując się do autorytetów znanych z głębokiej duchowości i pobożności maryjnej, czyli do Jana Pawła II oraz kardynała Wyszyńskiego. Wpierw wskazano na ontologiczne podstawy zjednoczenia Maryi z Chrystusem wynikające z daru Boskiego macierzyństwa. Rozważono je w aspekcie biologicznym, wychowawczym i nadprzyrodzonym Jej macierzyństwa. Następnie zaprezentowano kilka przejawów zjednoczenia, ukazując je od strony różnorodnych ujęć chrześcijańskiego powołania do zjednoczenia z Bogiem w Chrystusie. Na początku skupiono się na zjednoczeniu w miłości, akcentując pełne ukierunkowanie Maryi ku Chrystusowi i Jego misji, pełnienie we wszystkim Jego woli oraz Jej radykalne posłuszeństwo wiary. W następnej kolejności poruszono zagadnienie naśladowania Chrystusa przez Nią oraz posiadanie pełni cnót chrześcijańskich, by w końcu wskazać na Jej doskonałość życia oraz świętość ontologiczną i teologalno-moralną. Wszystkie prezentowane przejawy Jej zjednoczenia z Chrystusem wskazują na jego doskonałość oraz specyficzny charakter wynikający z wyjątkowego powołania do bycia Matką Syna Bożego. Wśród aspektów zjednoczenia Maryi z Chrystusem, pozostawionych do ewentualnych dalszych poszukiwań i analiz, szczególnie godna wskazania jest relacja między Maryją a Mistycznym Ciałem Chrystusa.

Ks. dr Jacek Hadryś
Wydział Teologiczny Uniwersytetu Adama Mickiewicza (Poznań)

os. Tysiąclecia 73
PL - 61-255 Poznań
e-mail: jacekh@katecheta.pl

Maria nella perfetta unione con Cristo

(Riassunto)

Il fondamento ontologico dell'unione di Maria con Cristo sta nella maternità Divina. L'autore ne spiega l'aspetto biologico, l'esperienza comune a tutte le donne-madri. Con questo aspetto è legato l'altro che riguarda l'impegno di educazione di Gesù da parte di Maria. La madre non è soltanto colei che genera, ma anche educa, fa crescere biologicamente e spiritualmente insieme. Riguardo Maria si

deve ricordare la prospettiva soprannaturale del suo legame materno con il Figlio in quanto Figlio di Dio.

Nella seconda parte dell'articolo l'autore descrive la varietà dell'unione di Maria con Cristo centrata sull'amore e l'imitazione. Essere santo vuol dire essere in unione perfetta con Dio. Per i cristiani la Vergine Maria appare come modello dell'unione con Cristo nella fede, nell'amore e nella speranza.